

REKABET KURULU KARARI

Dosya No : D3/T.E./-99/12 (MENFİ TESPİT/ MUAFİYET)

Karar No : 99-53/575-362

Karar Tarihi: 22.11.1999

Toplantıya Katılan

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU,

Üyeler : Dr. Kemal EROL, Mehmet Zeki UZUN, Sadık KUTLU, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM, Mustafa PARLAK, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER

Bildirimde Bulunan: Sezginler Gıda San. ve Tic. A.Ş.

Vekilleri Av. Erhan B. Selek, Av. Onur Gülergin

İnönü Cad. No: 69/71 K:8 D: 15 80090 Gümüşsuyu İSTANBUL

Taraflar: - Benckiser Temizlik Malzemesi San. ve Tic. A.Ş.

Mete Cad. Necip Akar İşhanı No: 34/3 Taksim İSTANBUL

- Sezginler Gıda San. ve Ticaret A.Ş.

Kazlıçeşme Mah. 10. Yıl Cad. Belgrad Kapı Shell Yanı Zeytinburnu İSTANBUL

Dosya Konusu: **Benckiser Temizlik Malzemesi San. ve Tic. A.Ş. ile Sezginler Gıda San. ve Tic. A.Ş. arasında akdedilmiş olan distribütörlük sözleşmesine menfi tespit/muafiyet verilmesine ilişkin talep.**

Raportörlerin Görüşü: İlgili başvurudaki sözleşmenin tek elden dağıtım anlaşması niteliğinde olduğu; bu tür anlaşmaların münhasır bölge, rakip malları dağıtmama gibi rekabet sınırlamaları içerdikleri dikkate alındığında menfi tespit belgesi verilemeyeceği;

Sözleşmenin Kanun'un 5 inci maddesinde belirtilen şartların tamamını sağlamamasından dolayı muafiyet almasının mümkün olmadığı;

Sözleşmede yer alan ve soruşturma döneminde tespit edilen uygulamaların, Kanun'un m.16/son fıkrası anlamında açık ihlal olması nedeniyle m.16/II fıkrası uyarınca para cezası uygulanması gerektiğine ilişkin 25.03.1999 tarih ve SR/99-2 sayılı Soruşturma Raporunun 131 ve 132 nci sayfalarında yer alan hususların dikkate alınması gerektiği;

Sözleşmenin değiştirilen hali ile 1997/3 sayılı Tek Elden Dağıtım Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında olduğu düşünülmektedir.

DEĞERLENDİRME

Benckiser Temizlik Malzemesi Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile Sezginler Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. arasında akdedilen distribütörlük anlaşmasına menfi tespit/muafiyet verilmesi talebiyle 05.05.1998 tarih ve 1157 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal eden bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 5 ve 8 inci maddeleri ile 1997/3 sayılı Tek Elden Dağıtım Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin ilgili hükümleri uyarınca, Raportörler Tarkan ERDOĞAN ve Pelin UYANIK tarafından yapılan inceleme sonucu düzenlenen 04.11.1999 tarih, D3/T.E.-99/12 sayılı Muafiyet Öninceleme Raporu'nu içeren 17.11.1999 tarih, REK.0.007.00.00/109 sayılı Başkanlık Önergesi, 22.11.1999 tarih ve 99-53 sayılı Kurul toplantısında ele alınmıştır.

02.07.1998 tarih ve 98-72 sayılı Kurul toplantısında, sürmekte olan önaraştırma ya da soruşturma konusu olan anlaşma, uyumlu eylem ya da kararlara ilişkin muafiyet/menfi tespit başvurularının yürüyen mevcut dosyaları ile birleştirilerek değerlendirilmesine karar verilmiştir. Buna bağlı olarak, bu dosyanın konusu sözleşme de, 26.03.1998 tarih ve 98-59/436-57 sayılı Kurul Kararı uyarınca yürütülen Soruşturma ile birlikte değerlendirilmiştir.

Sezginler Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından yapılan başvuruda, taraflar arasında akdedilen distribütörlük anlaşması için muafiyet talebinde bulunulmuş; daha sonra Kurum kayıtlarına 31.05.1999 tarih ve 1655 sayı ile intikal eden yazı ile müracaatlarına başvuru sırasında sehven dahil edilmeyen menfi tespit başvurusunun da değerlendirmeye alınması bakımından adıgeçen şirket tarafından gerekli başvuru yapılmıştır. Bu nedenle anlaşma hem menfi tespit, hem de muafiyet yönüyle değerlendirilmiştir. Ayrıca Benckiser Temizlik Malzemesi Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin haklarında yürütülen soruşturma çerçevesinde Kurumumuza 25.05.1999 tarih ve 1598 sayı ile intikal eden ikinci yazılı savunmasının ekinde sözleşmenin değiştirilmesi amacıyla düzenlenen protokol örneği gönderilmiştir.

Dosya mevcudu bilgilerden anlaşıldığı üzere, ilgili pazar Türkiye Cumhuriyeti sınırları dahilinde temizlik ürünleri pazarı olarak tespit edilmiş, öncelikle menfi tespit başvurusu değerlendirilmiştir. Söz konusu distribütörlük sözleşmesinin tek elden dağıtım anlaşması niteliğinde olduğu; bu tür anlaşmaların münhasır bölge, rakip malları dağıtmama gibi rekabet sınırlamaları içerdikleri dikkate alındığında menfi tespit belgesi verilemeyeceği sonucuna ulaşılmış; anlaşmanın 1997/3 sayılı Tebliğ çerçevesinde değerlendirilmesine geçilmiştir.

Distribütörlük sözleşmesinin 12 nci maddesinde öngörülen, *"Tüketiciye ve piyasaya uygulanacak satış fiyatlarını tayin etmek sadece Benckiser'e aittir. Distribütör fiyatlar hakkında Benckiser'e tavsiye ve tenkitlerini bildirebilir, fakat Benckiser'in tayin ettiği fiyatları hiçbir zaman reddetme ve değiştirme hakkına sahip olamaz."* şeklindeki hüküm, distribütörün satış fiyatının ve perakendecinin satış

fiyatının (KDV Dahil Tüketici Fiyatı) belirlenmesini düzenlemekte, perakende satış yapan noktalar ve özellikle distribütörler (Sezginler A.Ş'nin kendi distribütörleri) satışını yaptıkları ürünün fiyatına kendileri serbestçe karar verememektedirler. 12 nci madde nedeniyle distribütörlük sözleşmesi 1997/3 sayılı Grup Muafiyeti Tebliğinden yararlanamamaktadır.

İlgili sözleşme, grup muafiyetinden yararlanamadığı için 4054 sayılı Kanun'un 5 inci maddesinde yer alan dört koşul çerçevesinde bireysel muafiyet değerlendirmesi yapılmıştır.

Distribütörlük sisteminde distribütör kendisine tahsis edilen münhasır bölgede satış ve pazarlama faaliyetlerine yoğunlaşabilmekte ve dağıtım kanalları rasyonelleşmektedir. Sistemin işleyişi, tüketicinin talebinin zamanında karşılanabilmesine, gereksiz stok bulundurulmamasına neden olmakta ve bunların sonucunda maliyetler düşmekte ve gelirin artmasıyla birlikte yatırımlar da artmaktadır. Dolayısıyla sözleşme, Kanun'un 5 inci maddesinin (a) bendi anlamında yararlı sonuçlar doğurmaktadır.

Dağıtım sistemiyle birlikte tüketicinin de yararlandığı sonuçlar oluşmaktadır. Sistemde mallar tüketiciye daha sağlıklı koşullarda ve hızlı bir şekilde ulaşmaktadır. Ayrıca sistemin amaçlarından birisinin penetrasyonu arttırmak olduğu dikkate alındığında tüketicinin tüm ürün çeşitlerine ulaşması kolaylaşmaktadır. Bu nedenlerle, sözleşme Kanun'un 5 inci maddesinin (b) bendi anlamında tüketici yararına sonuçlar doğurmaktadır.

Kanun'un 5 inci maddesinin (c) bendi gereği ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması gerekmektedir. İlgili ürün pazarı gıda ve gıda dışı dayanıksız tüketim maddeleri toptan ticareti üst pazarının altında temizlik maddeleri pazarıdır. Pazar oligopol piyasa yapısındadır. Yoğun reklam kampanyaları ile desteklenen bir marka bağımlılığı sözkonusudur. Piyasada faaliyet gösteren 4-5 büyük firma pazarın büyük bir kısmına hakimdir. Bu tür dağıtım anlaşmalarında marka içi rekabetin kısıtlanmasına izin verilirken markalar arası rekabetin artması teşvik edilmektedir. Ancak marka içi rekabetin tamamen ortadan kalkmaması gerekmektedir. İlgili distribütörlük sözleşmesindeki yeniden satış fiyatını belirleyen hüküm marka içi fiyat rekabetini tamamen ortadan kaldırmaya yöneliktir. Bu hüküm nedeniyle Kanun'un 5 inci maddesinin (c) bendindeki koşul yerine getirilmemektedir.

Son olarak, Kanun'un 5 inci maddesinin (d) bendi uyarınca anlaşmanın ortaya çıkardığı yararlı etkilerin elde edilmesi için rekabet kısıtlaması zorunlu olmalıdır; bir başka deyişle anlaşmanın ortaya çıkardığı yararları ulaşabilmek için gerekenden fazla rekabet sınırlaması olmamalıdır. Halbuki yeniden satış fiyatının belirlenmesi sonucunu yaratan rekabet sınırlaması olmadan da sözkonusu yararları ulaşmak mümkündür. Bu nedenle, Kanun'un 5 inci maddesinin (d) bendi koşulu da yerine getirilmemektedir.

Yukarıdaki açıklamalardan anlaşılacağı üzere, sözkonusu dört koşul aynı anda sağlanmamaktadır. Bu nedenle sözleşmenin bireysel muafiyet alması mümkün değildir.

Ancak, soruşturma kapsamında ikinci yazılı savunma ile birlikte Benckiser Temizlik Malzemesi Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Kurumumuza gönderdiği protokolde sözleşmenin 12 nci maddesi, *“Distribütör kendi satış fiyatlarını belirlerken 4.7. ve 7.3. maddelerde belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmeye engel olmayacak şekilde, Benckiser ürünlerinin dağıtım ağına gereği gibi işlemesine aykırı düşmeyecek şekilde ve rakip ürünlerin fiyatlarını da dikkate alarak piyasa koşullarına göre davranacaktır.”* biçiminde değiştirilerek maddedeki ihlal ortadan kaldırılmıştır.

SONUÇ

Yapılan değerlendirmeler sonucunda, 1987 yılında uygulanmasına başlanmış ve 05.05.1998 tarihinde bildirilmiş olan sağlayıcı Benckiser Temizlik Malzemesi Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile distribütör Sezginler Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. arasında akdedilen distribütörlük sözleşmesinin;

- tek elden dağıtım anlaşması niteliğinde olması nedeniyle menfi tespit belgesi verilemeyeceğine,
- ilk haliyle, 1997/3 sayılı “Tek Elden Dağıtım Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği” kapsamına girmediğine,
- Kanun’un 5 inci maddesinde öngörülen koşulların tamamını sağlamamasından dolayı bireysel muafiyet almasının mümkün olmadığına,
- 1997/3 sayılı Tebliğe aykırı olan 12 nci maddesinin, Kanun’un m.16/son fıkrası anlamında açık ihlal niteliğinde olup olmadığı ve buna bağlı olarak Kanun’un m.16/II fıkrası uyarınca para cezası uygulanıp uygulanmayacağı konularına yönelik kararların, yürütülen soruşturmaya ilişkin nihai kararlar birlikte verilmesine,
- ilgili maddesinin Kurulumuzca nihai karar alınmadan önce değiştirilmiş ve 1997/3 sayılı Tebliğ ile uyumlu hale getirilmiş olması nedeniyle, bildirim konusu sözleşmenin son haliyle 1997/3 sayılı Tebliğ kapsamında olduğuna,

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.